Jacek Tebinka

I. Czy w dziejach Polski Ludowej dostrzega Pan/Pani tematy dotychczas pominięte? Prosilibyśmy o wysunięcie postulatów badawczych.

Brakuje naukowych biografii Bolesława Bieruta, Władysława Gomułki, Edwarda Gierka, Stanisława Kani i Wojciecha Jaruzelskiego, nie mówiąc o dziesiątkach postaci drugiego rzędu zarówno w centralnych władzach PRL, jak również na poziomie województw. Ciągle w sposób niewystarczający zbadane są stosunki polityczne oraz gospodarcze między PRL i ZSRR. Badania nad relacjami Polski z innymi komunistycznymi satelitami, zarówno europejskimi, jak i pozaeuropejskimi, są w szczątkowej formie. Jeszcze gorzej sytuacja przedstawia się, jeśli chodzi o stosunki z krajami Trzeciego Świata. Warto byłoby także dokonać analizy polityki NATO oraz mniejszych państw członkowskich tej organizacji wobec Polski w latach 1949–1989/1990. Interesujące wydaje się również zbadanie skutków zakupów najważniejszych licencji w krajach zachodnich i wpływu ich zastosowania na rozwój techniki w Polsce oraz przemiany cywilizacyjne. Podczas pisania książki o stosunkach brytyjsko-polskich, dotyczącej lat 1956–1970, odczuwałem dotkliwy brak opracowań na temat polityki zaciągania przez PRL kredytów w krajach zachodnich.

II. Jaką rolę w warsztacie badawczym historyków, zajmujących się dziejami Polski Ludowej, odgrywają, a jaką winny odgrywać, różne kategorie źródeł?

Niewątpliwe pierwszeństwo należy się źródłom archiwalnym, choć specyfika podejmowanej tematyki badawczej, czy po prostu brak archiwaliów, może wymusić korzystanie w większym stopniu z innego rodzaju źródeł. Warto jednak zachować daleko idącą ostrożność przy posługiwaniu się aktami tajnej policji, choć wydaje się to dzisiaj wołaniem na puszczy, gdy trwa wyścig, kto zdemaskuje więcej agentów.

III. Czy w Pana/Pani warsztacie naukowym wykorzystuje Pan/Pani monografie i wydawnictwa źródłowe dotyczące historii Polski Ludowej, opublikowane przed 1989 r. – i dlaczego?

Korzystam zarówno z wydawnictw źródłowych, jak i monografii opublikowanych przed 1989 r. Edycje dokumentów, czy oficjalnych tekstów, jak choćby przemówień przywódców komunistycznych, są nadal przydatne. O ile tych ostatnich nie brakuje, o tyle trudno mówić o nadmiarze edycji dokumentów. Warto jednak o niektórych pamiętać, np. o publikowanym przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych czasopiśmie „Zbiór Dokumentów".

Na wartość monografii szczególnie rzutują ograniczenia cenzuralne, a także niewielka najczęściej liczba źródeł, na podstawie których powstawały. Pamiętając o krytycznym podejściu do opracowań z tego okresu, należy także zachować

http://rcin.org.pl

niezbędną ostrożność, wykorzystując monografie naukowe powstałe po 1989 r., tym bardziej że upolitycznienie badań historycznych nie służy ich rzetelności.

IV. Jaką nazwę okresu 1944/45–1989 uważa Pan/Pani za odpowiednią – Polska Ludowa? PRL? Peerel? Rzeczpospolita Druga i Pół? Polska pod okupacją sowiecką? Ewentualnie prosimy o własne propozycje.

Termin ostatni wydaje się wzięty z propagandy obozu politycznego obecnie rządzącego Polską. Natomiast nadaje się on doskonale do opisu sytuacji istniejącej na połowie obszaru państwa polskiego w latach 1939–1941. Peerel to jakiś językowy dziwoląg. Najbardziej właściwe nazwy to: Polska Rzeczpospolita Ludowa – PRL i Polska Ludowa. Obie są najbardziej uniwersalne i pojemne w treści, chociaż niekoniecznie w rozumieniu nadanym przez władze komunistyczne.

V. Czy opublikował(a) Pan/Pani także jakieś prace naukowe dotyczące innych okresów dziejów Polski lub z zakresu dziejów powszechnych? (Oczywiście możliwa jest odpowiedź: nie dotyczy).

Tak, dotyczące sprawy polskiej w polityce mocarstw w czasie II wojny światowej oraz historii Wielkiej Brytanii.

VI. Prosimy wymienić nazwiska historyków zajmujących się dziejami Polski Ludowej, których uznaje Pan/Pani za autorytety naukowe.

Odnoszę się z uznaniem do wyników badań wielu historyków, ale byłbym ostrożny w używaniu określenia „autorytety naukowe" w sytuacji, gdy bez ograniczeń cenzuralnych zajmujemy się badaniami historii Polski po 1945 r. dopiero od 17 lat.

Dr hab. Jacek Tebinka, ur. w 1964 r., historyk i politolog, profesor Uniwersytetu Gdańskiego, kierownik Zakładu Historii Najnowszej i Myśli Politycznej XIX i XX Wieku w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego. Autor monografii: *Polityka brytyjska wobec problemu granicy polsko-radzieckiej 1939–1945*, Warszawa 1998 (Nagroda Ministra Edukacji Narodowej 1999 oraz Nagroda Porozumienia Wydawców Książki Historycznej Klio 1999); *Nadzieje i rozczarowania. Polityka Wielkiej Brytanii wobec Polski 1956–1970*, Warszawa 2005. Wspólnie z Markiem K. Kamińskim wydał zbiór dokumentów *Na najwyższym szczeblu. Spotkania premierów Rzeczypospolitej Polskiej i Wielkiej Brytanii podczas II wojny światowej*, Warszawa 1999, a z Bogusławem Gogolem wspomnienia Leona Kozłowskiego, *Moje przeżycia w więzieniu sowieckim i na wolności w czasie wojny w Rosji Sowieckiej*, Warszawa 2001. Przedmiotem jego zainteresowań są stosunki brytyjsko-polskie w XX w., rola służb specjalnych w dyplomacji oraz historia zimnej wojny.

http://rcin.org.pl